

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ไม่น้อยกว่าบุรุษ เป็นพลังสำคัญของการพัฒนาด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง ดังนั้นการพัฒนาประเทศจะเกิดผลอย่างเต็มที่ หากสตรีได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว พัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาตำบล อำเภอ และจังหวัดที่สตรีอาศัยอยู่ องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2516 เป็นปีสตรีสากล และได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในการพัฒนาสตรี โดยกำหนดแผนพัฒนาสตรีเข้าเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้สตรีได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศและสร้างความเสมอภาคในฐานะผู้มีความเท่าเทียมกับบุรุษ เช่นเดียวกับบุรุษ ประเทศไทยตระหนักในความสำคัญของสตรีมานาน จึงได้จัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาวในปี พ.ศ. 2525 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินการพัฒนาสตรีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างจริงจังตั้งแต่ฐานรากไปจนถึงระดับชาติ และเพื่อสนับสนุนให้สตรีสามารถเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจทุกระดับ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในส่วนการดำเนินงานนั้น ได้เริ่มจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทสตรีขึ้นในสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2522 และได้โอนไปสังกัดสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2526 (คณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติ, 2532, หน้า 5)

ปัจจุบันในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของคน สนับสนุนบทบาทสตรีให้มีสิทธิและโอกาสทัดเทียมกับบุรุษในด้านต่าง ๆ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และให้มีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครองทุกระดับ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพในการรวมกลุ่มมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้สตรีได้รับการศึกษา การฝึกอบรม การฝึกทักษะทุกด้าน และการประกอบอาชีพที่ทัดเทียมกับบุรุษ นอกจากนี้ยังได้พิจารณาปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ รวมทั้งดำเนินการให้หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคธุรกิจ ไม่ระบุเพศในการรับสมัครและบรรจุงาน โดยให้มีการปรับเปลี่ยน

คำนิยามของทั้งหญิงและชายให้เลิกการเลือกปฏิบัติ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2555, หน้า 39)

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยมีบทบาทหน้าที่ในการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2524 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 3) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้องค์กรสตรีที่ได้รับจัดตั้งขึ้นนี้เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีบทบาทในการร่วมดำเนินการตามแผนงานพัฒนาระดับท้องถิ่นและในกิจกรรมการพัฒนาอื่น ๆ ทั้งโดยตรงและผ่านองค์กรประชาชนในชุมชนนั้น ๆ พร้อมทั้งได้วางแนวทางการพัฒนาสตรี โดยยึดหลักสำคัญ 4 ประการ คือ (จิราลักษณ์ จงสถิตมัน, 2545, หน้า 44)

(1) การวางแผนพัฒนาสตรีในระยะต่าง ๆ ต้องมีความต่อเนื่อง มีการปรับปรุงจุดเน้นให้ตรงกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สตรีปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2555-2559) ในส่วนที่ต้องการให้สตรีพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ทั้งในด้านคุณลักษณะส่วนตัว การมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัวและสังคม รวมทั้งให้สตรีมีความเสมอภาคในสิทธิและโอกาสตามสมควร

(3) ความสัมพันธ์กับแผนพัฒนาคน สังคม และวัฒนธรรม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เน้นในเรื่องการพัฒนาคนในเชิงคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะให้สถาบันครอบครัวตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น การศึกษา ดูแลเอาใจใส่สุขภาพอนามัยของคน ทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับชาติ

(4) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทมหาดไทย ต้องพัฒนาสตรี ทั้งด้านอาชีพ สังคม การเมือง การปกครอง และส่งเสริมสถานภาพสตรี

แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้ให้ความสำคัญและกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาสตรีฯ ในการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดี ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน สังคมไทยมีความเป็นธรรม ยุติธรรม โดยสตรีทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึง และได้รับการศึกษาทุกระดับ มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้สตรีมีสุขภาพ สุขภาวะ มีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อสตรีมีความมั่นใจ และมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ องค์กรและกลไกของสตรีทุกระดับก็จะมีความเข้มแข็ง สามารถเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทย สร้างสังคมที่เป็นธรรม มีคุณภาพ ให้ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต และได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับความยุติธรรมอย่างเสมอภาค และกลุ่มคณะสตรีที่ทำหน้าที่ตามแผนพัฒนาสตรีดังกล่าวข้างต้นกลุ่มหนึ่งก็คือ “คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ” เรียกชื่อย่อว่า “กพสอ.” ประกอบด้วย ประธาน กรรมการพัฒนาสตรีตำบล ตำบลละสองคน และสตรีที่ทำประโยชน์ในด้านการพัฒนาสตรีของอำเภออีกจำนวนห้าถึงสิบคน ร่วมเป็นกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง มีอำนาจหน้าที่ คือ การรวบรวมปัญหาและความต้องการ การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข การจัดทำแผนงาน โครงการเร่งด่วนหรือกิจกรรม การประสานงานกับคณะกรรมการพัฒนา การปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ การสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบลและหมู่บ้าน การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญเกี่ยวกับสตรี เด็ก และเยาวชน การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การจัดทำทะเบียนข้อมูลเกี่ยวกับสตรี เด็ก และเยาวชน การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน การดำเนินงานอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาอำเภอและทางราชการมอบหมาย การจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2555, หน้า 43)

โดยที่การพัฒนาสตรีเป็นแผนงานหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน และโดยที่แผนพัฒนาสตรีดังกล่าวข้างต้นได้ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้ผู้วิจัยได้เกิดแนวความคิดที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีในจังหวัดบ้านเกิด โดยเลือกที่จะศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ ในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผลงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอทั้งของจังหวัดกาญจนบุรีของผู้วิจัยและจังหวัดอื่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำแนวทางสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาบทบาทของสมาชิกคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรีและพื้นที่อื่นให้สามารถปฏิบัติงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะของสมาชิกคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ

สมมติฐานของการวิจัย

สมาชิกในคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ด้านประชากร

ประชากรของการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ สมาชิกคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวนทั้งหมด 330 คน

2. ด้านเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพสมรส
- อาชีพ
- รายได้ต่อเดือน
- สังกัดอำเภอ
- ตำแหน่งในคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ

2.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ 12 ข้อ ได้แก่

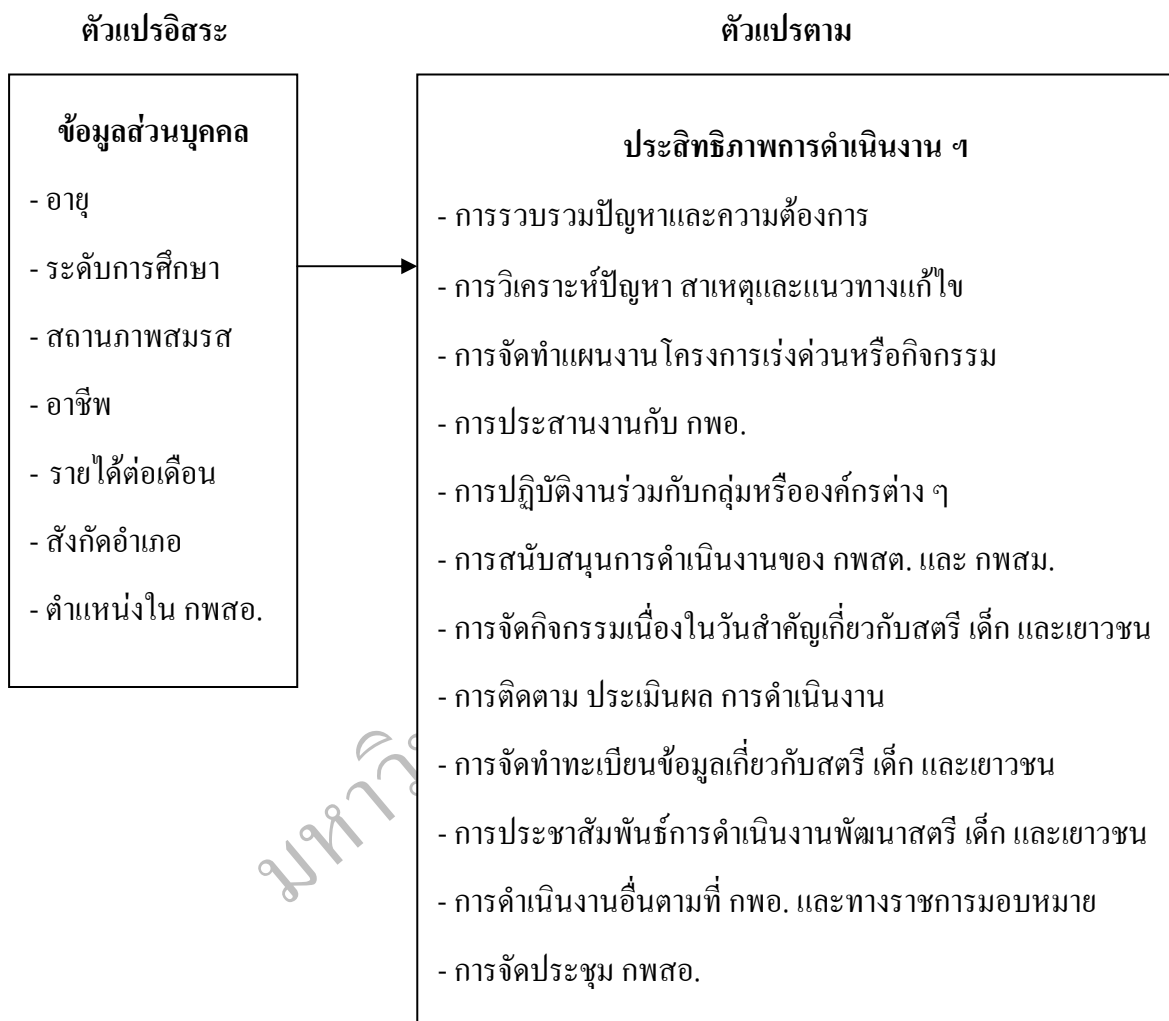
- การรวบรวมปัญหาและความต้องการ
- การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและแนวทางแก้ไข
- การจัดทำแผนงาน โครงการเร่งด่วนหรือกิจกรรม
- การประสานงานกับคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ (กพอ.)
- การปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ
- การสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล
(กพสต.)และคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน(กพสม.)
- การจัดกิจกรรมในวันสำคัญเกี่ยวกับสตรี เด็กและเยาวชน
- การติดตาม ประเมินผล การดำเนินงาน
- การจัดทำทะเบียนข้อมูลเกี่ยวกับสตรี เด็กและเยาวชน
- การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน
- การดำเนินงานอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาอำเภอและทางราชการ
มอบหมาย
- การจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.)

3. ด้านเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2556
ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์สำคัญ ไว้ดังนี้

ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตามกำหนดเวลา ภายใต้ทรัพยากรที่เหมาะสมและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับมวลชนด้วย ในที่นี้หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี

การดำเนินงาน หมายถึง การบริหารและจัดการองค์การตามนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในที่นี้หมายถึง การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย การรวบรวมปัญหาและความต้องการ การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข การจัดทำแผนงานโครงการเร่งด่วนหรือกิจกรรม การประสานงานกับ กพอ. การปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ การสนับสนุนการดำเนินงานของ กพสท. และ กพสม. การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญเกี่ยวกับสตรี เด็ก และเยาวชน การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การจัดทำทะเบียนข้อมูลเกี่ยวกับสตรี เด็ก และเยาวชน การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน การดำเนินงานอื่นตามที่ กพอ. และทางราชการมอบหมาย และการจัดประชุม กพสอ.

สตรี หมายถึง ผู้หญิง เพศหญิง คู่กับ บุรุษ (ใช้ในลักษณะที่สุภาพ) ในที่นี้ หมายถึง สตรีในจังหวัดกาญจนบุรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

การพัฒนาสตรี หมายถึง การทำให้สตรีมีความเจริญ ความก้าวหน้า มีส่วนร่วมและมีบทบาทในสังคมมากขึ้น เป็นผลทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของสตรีดีขึ้นในทุกด้านและมีความสุขเพิ่มขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรม และมีสิทธิเท่าเทียมกับบุรุษ ในที่นี้หมายถึง การพัฒนาสตรีในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดกาญจนบุรี ให้มีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น

คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ เรียกชื่อย่อว่า "กพสอ." ประกอบด้วย ประธานกรรมการพัฒนาสตรีตำบล ตำบลละสองคน และสตรีที่ทำประโยชน์ในด้านการพัฒนาสตรีของอำเภออีกจำนวนห้าถึงสิบคนร่วมเป็นกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง ในที่นี้หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี

แผนงาน หมายถึง กลุ่มโครงการที่เกี่ยวข้องและประสานกัน ตั้งแต่ 2 โครงการขึ้นไป มีการดำเนินงานที่สอดคล้องสัมพันธ์กันในอนาคตจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ ในที่นี้หมายถึง แผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาสตรีในจังหวัดกาญจนบุรี

โครงการ หมายถึง กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งได้กำหนดขึ้นเป็นการเฉพาะที่แตกต่างจากงานประจำ โดยมีการจัดกิจกรรมรวมกันเป็นลำดับขั้นตอนก่อนหลัง มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อมุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายในกำหนดเวลาและทรัพยากรที่กำหนดไว้ ในที่นี้หมายถึง โครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาสตรีในจังหวัดกาญจนบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี
2. ข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานของคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปเป็นกรณีศึกษาให้กับคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอของจังหวัดอื่น
3. เป็นแนวทางในการวิจัยของผู้สนใจต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี